

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

מסר שבועי קצר
פרשת ואתחנן תשפ"ה

אורח לרגע

תגובות הקוראים

תגובות על גליון דברים בענין 'האבל והנחמה'

יש אנשים שמחפשים להתרגש ולבכות וכו', ויש אנשים יותר טכניים ומעשיים שמחפשים לעשות וזהו. אני מהסוג הקר, ולא מפריע לי שאני לא מרגיש את הצער והאבל. אני מצטער ואבל ומראה את זה במעשים וזהו, לא מצפה בכלל למשהו יותר מזה. בכל החיים אני רגיל לא להתמקד באירועים מצערים, ולא לדשדש באבל, אלא לחשוב קדימה, מה אפשר לעשות קדימה ולהתקדם. וזה גם יוצר קושי להתחבר לאבל. כי למה זה מוביל? בא נתקדם הלאה וננצל את מה שכן יש לנו.

*

מאמר יפה ונכון, רק היות ומדובר בנושא מאוד רוחני כדאי להוסיף לזה אסמכתאות ומקורות מחז"ל. כי זה הרי נושא ליבה של כל הימים טובים, ומצוות התלויות בהרגש הלב.

*

שמעתי לפני שנים מדודך ר' אברהם שובקס שליט"א, לא זוכר בשם מי אמר את זה. יושבים שני אנשים אחד ליד השני בתוך אוטובוס או מטוס, בלי לדבר אחד עם השני, ואחרי זה לא יהיה להם שום קשר משותף. אם רק התחילו קצת לדבר אחד עם השני, אז הם כבר היימיש, וכבר פיתחו קשר. אותו דבר הקשר לגבי כל חג, גם מדברים איתו (לימוד ענייני החג או הלכותיו וכדו'), מקבלים קשר עם החג.

תגובות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

אפשר רגע

שו"ת קצר

שאלה: הילדים אומרים שאנחנו משפחה שלומיאלית. כי "רק אנחנו" לא שוכרים, לא מחליפים ולא מטיילים. קצת יוצאים לגינה. מה לומר להם?

תשובה: אני מניח שאתם מנסים אכן לתת להם את המסקימום, ויש כנראה מגבלות ואילווצים שאותם לא פירטת בשאלה. (גם חוסר יוזמה או היעדר כישרון ארגון - זו מגבלה) אם אפשר קצת אקטואליה. טראמפ הבטיח להביא לישיחרור כל החטופים עוד לפני היכנסו לבית הלבן. יש משהו אחד שעדיין לא אמר: "זה מעבר ליכולותי".

יש את התשובה האמיתית והפשטה שכהורים אנחנו בדרך כלל בורחים ממנה. התשובה נראית לנו קשה מדי עבור הילדים, אך זו האמת. גם אם לא נגיד את זה כאן, הם ישמחו את זה במקום אחר. אם לא עכשיו - אז מאוחר יותר.

תקשיבו לאכזבה של הילדים, להרגת ההחמצה, לתחושת הקיפוח, לכעס. תבינו אתם לגמרי מהמקום שלהם. ולבסוף להישאר באותו רגש. "נכון, אנחנו לא כמו כולם".

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

הרגעים הקטנים שנצרכים לנצח

כל יכולת בחיים להבין בכלל. אנחנו יודעים בוודאות שהם אנשים חסינים מאוד, ושום קושי בחיים לא עמד בפניהם כדי להמשיך את החיים, להמשיך לשמור תורה ומצוות, לדאוג להמשך הדורות.

ועדיין חשוב לנו להתבונן בזה, ולהיווכח שדווקא הרגש המשפחתי הוא הרגש שלא נחזק לעולם, למרות הכול.

*

את אותו עיקרון פגשתי שוב בעבר. הוזמנתי לדבר בפני הורים בנושא של "קשר רגשי עם הילדים". היו שם כמאה הורים. חילקתי שאלון, ואחת השאלות שהופיעה שם היא: "איזה זיכרון מתוק עם ההורים זכור לך מימי הילדות?".

לאחר מכן, הצעתי לאנשים לשלוח את התשובה שלהם בכתב על מנת להקריא בברים.

גם אם יכולתי לשער את זה מראש, עדיין היה מדהים לגלות, שהרוב הגדול והמוחלט של התשובות לא היו אירועים דרמטיים, כמו: נסענו לצפת, לקחו אותי ללונה פארק, קיבלתי מתנה יקרה, נתנו לי מאתיים שקל. זה לא הופיע שם.

אלא אירועים קטנים, שגרתיים, ואפילו זניחים לכאורה, של החיים. מה שייחד את הרגעים הללו, היו המילים שהופיע בכל התשובות הללו: אני ואבא / אני ואמא.

יש סיפור אחד שאני זכר ברגע זה. "היה לנו מחסן קטן וחשוך בבית. היה צריך להתכופף כדי להיכנס לשם. פעם הלכתי עם אבא להביא משם משהו, פתאום הציע לי להתיישב שם. ישבנו ושרנו יחד". בוודאי תסכים איתי, שזה רגע קטן ממש עם המון חום.

(ובזמן הזה של הקריאה, גם אתם מוזמן להעלות זיכרון כזה בראש, ולבדוק מה באמת היה שם)

*

עכשיו בימי 'בין הזמנים' כל ההורים מגויסים כדי להנעים לילדים את הימים.

אנחנו משקיעים המון מחשבה, לאן לנסוע, איפה לטייל, כיצד לבלות. הכול בסדר, רק נזכור שלא דווקא הנסיעות הגדולות והטיולים הדרמטיים ייצרבו להם בנשמה.

אלו יהיו הרגעים הקטנים, שאנחנו יכולים לייצר אותם בקלי-קלות.

ללכת לבית המדרש, להציע לילד לבחור ספר שהוא היה רוצה ללמוד עם אבא. לכבד אותו להרצות את הדברים, להתפעל מהסברות שלו.

להזמין את הילדה לחתון יחד סלט. להסתכל על אופן שבו היא מחזיקה את הסכין במיומנות ומחליקה על המלפפון, ופשוט להתפעל.

סתם לשבת על הנדנדה עם הילד הקטן, לשלוח לו מבט אוהב, לספר לו על ההנאה הגדולה להיות במחיצתו, לשגר לו באוויר 'מילים טובות' גם בלי מילים.

אלו רגעים קטנים שנקלטים במוח, והם הופכים לזכרונות הנצרכים לנצח. אז בימים הקרובים, חפשו ליצור רגע כזה - קטן, אבל נצחי.

אני מבקש לשתף אתכם בתופעה מופלאה, בעל מסר עצום לכולנו. אומנם, לא ערכתי עליו מחקר, וגם לא בדקתי עם אנשי מקצוע. ניתן גם להתייחס אל זה כהשערה, ועדיין המסר עצום.

במהלך תשעה-באב האזנתי כדרכי לסיפורי השואה. הפעם הקשבתי לראיונות עם ניצולים. יש משהו מופלא שלכד את תשומת לבי.

ניצולי מחנות העבודה והמוות עברו זוועות עולם מהגרועות ביותר שניתן להעלות על הדעת. לאחריהן הם נחשלו באופן כזה, שהפכו להיות חסינים מול כל קושי.

הם יכולים לדבר על מכות, התעללויות, השפלות, רציחות, ולהישאר עדיין בקול צלול ובטוח.

והנה התופעה המופלאה. כמעט אצל כל ניצול, יש איזה רגע שהקול נשבר, פתאום משתנק, ותיכף פורץ בבכי.

מתי הקול הזה מופיע? אולי זה מספר לנו על המקום הכי רגיש בנפש? מקום כזה, ששום התעללות או השפלה לא יכול למחוק? התוצאה לפניכם.

מפני שלא תכננתי מראש את המחקר, ולכן גם לא מספיק שמתי לב לזהות המרואיינים ולנוסחאות המדויקות.

הראשון מספר על מה שהחזיק אותו ברגעים הקשים ביותר, כאשר החברים מסביבו נפלו שדודים אחד אחרי השני:

"אבא, חכם וצפה את העתיד. ברכבת בדרך לאושוויץ אמר לי: אם אתה תזכה להינצל, ייתכן שתהיה היחיד מכל המשפחה. אנא שמור על עצמך כדי שיישאר זכר למשפחתנו!"

השני מספר על הכאב הגדול ביותר בחייו:

"אני לא יכול לשכוח את רגעי הפרידה. כאשר מנגלה ימ"ש הפריד את המשפחה שלנו. ימינה ושמאלה. זו הפעם האחרונה שראיתי את אמא. יש לי כאב שלא מרפה ממני שמונים שנה. היא לא אמרה לי מילה, ולא נתנה לי נשיקה. זה חסר לי עד היום".

השלישי מספר על מגע רך של אבא:

"אצלינו בבית אבא ואמא לא היו מחבקים אותנו. הם היו קצת מרוחקים מאיתנו. כשהנאצי חטף את אבא למחנה עבודה, הוא ניצל את הרגע האחרון כדי להיפרד מאיתנו. לראשונה שם לי יד על הכתף, ואמר לי: 'תזכור תמיד שאנחנו יהודים ושומרי מצוות!' עד היום, וגם ברגע זה, אני מרגיש בכתף את החום של המגע הזה".

אחרון חביב, ואני זוכר עם השם. אישיות מפורסמת מאוד. הרב ישראל מאיר לאו שיחי' לאורך ימים ושנים טובות.

מתאר באריכות את אח שלו הגדול נפתלי, אשר שם את נפשו בכפו שבע פעמים כדי להציל את חייו, כי היתה לו כמין צוואה מההורים "שמור על לולך שלנו".

נדהמתי שוב ושוב, כי בדיוק ברגעים הללו אצל כל האנשים, הקול נשבר ופתאום בכי.

נדמה שאת עולם הפנימי של ניצולי השואה אין לנו